

v předškolním věku, s úsporami z rozsahu, s lepší kvalitou v rámci celého státu, efektivnějším vzděláváním pedagogických pracovníků a vyšším stupněm rovnosti v přístupu do toho typu školských zařízení (OECD, 2006).

System přiměřeného financování by měl posílit služby předškolního vzdělávání a výchovy a podpořit přístup pro děti ze znevýhodněných rodin. Účast těch nejvíce znevýhodněných dětí se zvýší díky přiměřenému objemu finančních prostředků investovaných do vzdělávání a zdravotnictví. Některé země se již cíleně pokusily podpořit přístup znevýhodněných dětí do toho typu školských zařízení. Jedná se například o Spojené státy americké, kde se do předškolních programů zapisuje pouze 45 % dětí ve věku mezi 3 a 5 lety z rodin s nízkými příjmy ve srovnání s téměř 75 % dětí z rodin, které se těší vysokým příjmům (Fuller a kol., 2002). Nicméně i zde existují rizika: cílené programy mohou podporovat segregaci a stigmatizaci a celé řadě dětí, které by měly navštěvovat předškolní zařízení, nebo dětem z velké skupiny rodin s nižšími příjmy, nemusí služby poskytnout, protože tyto rodiny si nemohou dovolit platit soukromá zařízení (OECD, 2006).

*Je třeba si uvědomit, že vzdělání znevýhodněných žáků může být nákladnější*

Co se týče strategií financování škol, zdá se, že pro zajištění rovnosti nejlépe funguje vzorec financování, který využívá skupinu proměnných založených na potřebách. V rámci tohoto přístupu se žáci stávající měrnou jednotkou a finanční prostředky žáka následují, jakmile přejde do jiné školy. Tato finanční strategie umožňuje vzít v úvahu další komponent dodatečných vzdělávacích potřeb žáka, který souvisí se sociálně-ekonomickým znevýhodněním a problémy ve výuce (Ross a Levacic, 1999). Dodatečné zdroje jsou pak určeny k poskytování další pomoci žákům. Může se jednat o dodatečnou dobu vyučování, specializované výukové materiály a v některých případech i menší třídy. Skutečné proměnné, které se zvažují, závisejí na dostupnosti údajů.<sup>11</sup> Potíže se mohou objevit v souvislosti s právní problematikou související se soukromím a v případě, že neexistuje shoda v oblasti výběru ukazatelů.

Pokud návrh schémat financování škol nevezme v úvahu, že někdy existují rozdíly v nákladech na výuku žáků, školy mohou nabízet méně kvalitní vzdělávání nebo hledat alternativní způsoby, jak zvýšit příliv peněz, což naopak může bránit rovnosti. Například v České republice je hlavním důvodem pro diagnózu romských dětí jako dětí s lehkým mentálním postižením získání dodatečných finančních prostředků, které jsou vyčleněny na výuku žáků s určitým zdravotním postižením (Straková, Simonová a Polechová, 2011). Ve snaze snížit toto chybné rozdělování žáků i finančních prostředků mohou školy od školního roku 2011/2012 požádat o navýšení finančních zdrojů rovněž pro žáky se sociálně-ekonomickým znevýhodněním.

Dalším důvodem nevhodného dělení zdrojů je skutečnost, že některé místní úřady neobdrží dostatečné množství finančních prostředků. Studie provedená ve Velké Británii zjistila, že obecní úřady odklánějí finanční prostředky pro školy, které vzdělávají znevýhodněné žáky, na jiné účely (Sibieta, Chowdry a Muriel, 2008).<sup>12</sup> A v případech, kdy mají úřady odlišenou úroveň financování, pak ty, které mají vyšší zdroje, mohou doplňovat výdaje na vzdělávání z vlastních daňových výnosů, čímž opět zvyšují ekonomické nerovnosti mezi jednotlivými oblastmi/regiony (Chetty a Friedman, 2011). Například v České republice existují rozdíly ve výdajích na vzdělávání v rámci jednotlivých regionů (Straková, Simonová a Polechová, 2011). Jak již bylo probíráno v doporučení č. 3, které se zabývalo výběrem školy, progresivní schéma poskytování voucherů umožňuje získat další zdroje pro děti a školy, které je potřebují nejvíce. Částku lze stanovit podle vzdělávacích potřeb dětí (viz rámeček 2.7).